

Številka: 00104-283/2017/6
Datum: 15. 6. 2017

Odgovor na poslansko vprašanje Suzane Lep Šimenko v zvezi s sistemskim problemom zlorabe instituta osebnega stečaja za izogibanje plačila dolgov

Poslanka Suzana Lep Šimenko je 18. 5. 2017 na Vlado Republike Slovenije naslovila pisno poslansko vprašanje v zvezi s sistemskim problemom zlorabe instituta osebnega stečaja za izogibanje plačila dolgov, na katerega Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju podaja odgovor.

Postopek osebnega stečaja je bil v luči nekaterih odmevnejših primerov konec leta 2015 predmet širše javne in strokovne razprave, v kateri so bile identificirane možnosti za dodatno nadgradnjo in zamejitev možnosti zlorab tega instituta. V pripravo rešitev za spremembo dotedanje zakonske ureditve se je s svojimi predlogi aktivno vključila tudi Zbornica upraviteljev Slovenije, strokovna vprašanja in rešitve pa so bila obravnavane tudi na implementacijski skupini, ki jo je minister za pravosodje v letu 2014 imenoval z namenom spremljanja izvajanja insolvenčne zakonodaje v praksi.

Na predlog Vlade Republike Slovenije je Državni zbor 31. 3. 2016 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju¹ (v nadaljevanju: novela ZFPPIPP-G), ki je celovito prenovil postopek osebnega stečaja in institut odpusta obveznosti, ki do tedaj nista bila deležna obširne prenove vse od njune uveljavitve v letu 2008. Glavna rdeča nit te novele je bila zamejitev možnih zlorab, ki jih je do tedaj zaznala praksa.

Novela ZFPPIPP-G je postopek osebnega stečaja pomembno nadgradila s številnimi spremembami. Na novo je bil definiran namen odpusta obveznosti, ki je v tem, da se (le) poštenemu in vestnemu stečajnemu dolžniku omogoči odpust tistih obveznosti, ki jih ni zmožen izpolniti iz premoženja, ki ga ima pred začetkom stečajnega postopka, in premoženja, pridobljenega med preizkusnim obdobjem. Hkrati pa so bile prenovljene tudi ovire za odpust obveznosti. Ker vseh mogočih pojavnih oblik zlorabe pravice do odpusta obveznosti ni mogoče taksativno naštet, je bil sistem ovir nadgrajen z generalno klavzulo, ki je opredelila zlorabo pravice do odpusta obveznosti. Odpust obveznosti ni več mogoč, če iz ravnanj stečajnega dolžnika v zadnjih petih letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja ali glede na njegov premoženjski položaj izhaja, da bi bil odpust obveznosti temu stečajnemu dolžniku v nasprotju z namenom odpusta obveznosti. Zaradi lažjega dokazovanja obstoja zlorabe pravice je zakon obdržal in prenovil pravne domneve, ki predstavljajo oviro za odpust obveznosti. Odpust obveznosti na primer ni dopuščen stečajnemu dolžniku, ki je v zadnjih petih letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja prevzel obveznosti, ki so nesorazmerne z njegovim premoženjskim položajem, ali če je razpolagal s svojim premoženjem neodplačno ali za

¹ Uradni list RS, št. 27/16.

neznatno plačilo, prav tako pa tudi ne v primeru, če je pred uvedbo osebnega stečaja izvedel izpodbojno pravno dejanje v korist tretje osebe, zaradi katerega vsi upniki ali le nekateri od njih ne prejmejo plačila terjatev (neodplačno razpolaganje s premoženjem, plačevanje terjatev le enemu ali nekaterim izmed upnikov itd.).

Ker se zaradi globalizacije in vedno večjega nabora razpoložljivih finančnih instrumentov, oblik plačilnih storitev, pravnih redov in ponudnikov plačilnih storitev, ki ne razkrivajo identitete uporabnikov, v praksi vedno težje odkrije pravi imetnik premoženjskih pravic, se je slovenska ureditev osebnega stečaja tudi v tem delu pomembno nadgradila. Za stečajnega dolžnika se je uvedla dolžnost sodelovanja s sodiščem in upraviteljem. Z namenom preprečiti dolžniku skrivanje premoženja pred uvedbo osebnega stečaja se je podaljšalo obdobje izpodbojnosti pravnih dejanj stečajnega dolžnika s treh na pet let. Hkrati se je razširil nabor pravnih poslov in dejanj, ki jih je mogoče izpodbijati v tem daljšem obdobju, tudi na posle s pravnimi osebami, ki so povezane s stečajnim dolžnikom, ali ožje povezanimi fizičnimi osebami stečajnega dolžnika.

V primerih, kadar pride do odpusta obveznosti, a se pozneje ugotovi, da je bil ta dosežen na goljufiv način, na primer, ker je dolžnik prikrikl premoženje, ki ga je imel pred odpustom obveznosti, je odpust obveznosti možno izpodbijati. Z novelo ZFPPIPP-G se je rok za vložitev tožbe na razveljavitev odpusta obveznosti z dveh let podaljšal na tri leta. Obenem pa se je upnikom, ki po pravnomočnosti sklepa o odpustu obveznosti najdejo dolžnikovo premoženje, ki ga je ta pridobil pred odpustom obveznosti (in ga prikrikl), dala možnost, da dosežejo razveljavitev odpusta obveznosti že, če predlagajo začetek stečajnega postopka nad takim, naknadno najdenim premoženjem. V tem primeru uveljavljanje zahtevka za razveljavitev odpusta obveznosti ni vezano na triletni rok.

Stečajni zakon je že pred opisano prenovo instituta osebnega stečaja in odpusta obveznosti določal, da morajo banke, borznoposredniške družbe, klirinškodpotna družba, sodišča, davčne uprave in drugi upravljavci zbirk osebnih in drugih podatkov stečajnemu upravitelju na njegovo zahtevo posredovati vse podatke, vključene v zbirkah osebnih (in po noveli ZFPPIPP-G tudi drugih) podatkov, s katerimi upravljajo in so pomembni za ugotovitev pravnega položaja in premoženja stečajnega dolžnika, premoženja njegovega zakonca ali partnerja, ter poslov, ki bi lahko imeli značilnosti izpodbojnih pravnih ravnanj. Vendar pa iskanje premoženja v tujini ni odvisno le od pravnega reda Republike Slovenije, ki upravitelju in sodišču na primer tudi v čezmejnih postopkih nalaga sodelovanje s tujim upraviteljem in sodiščem, temveč je odvisno od pravnega reda države, kjer se premoženje stečajnega dolžnika nahaja (na kar slovenski pravni red ne more vplivati) in od sklenjenih mednarodnih pogodb.

Brez usklajenega delovanja vseh držav in jurisdikcij ni mogoče preprečiti odtokanja oziroma skrivanja premoženja v tujini.

Zaključno Vlada Republike Slovenije pojasnjuje, da končanje osebnega stečaja za dolžnika še ne pomeni avtomatično oprostitve plačila preostanka njegovih neplačanih obveznosti – torej odpusta obveznosti. V tem pogledu osebni stečaj predstavlja le obliko generalne izvršbe, kjer se upniki iz unovčenega dolžnikovega premoženja, ker je tega premalo za poplačilo vseh upnikov, poplačujejo hkrati in v sorazmernih deležih. Dolžnik je po končanju osebnega stečaja (unovčenju njegovega premoženja in prestani preizkusni dobi) prost plačila preostanka obveznosti le v primeru, da se je zanj uspešno končal (vzporedni) postopek odpusta obveznosti. V primerih, kadar ta postopek s strani dolžnika sploh ni bil predlagan ali pa je sodišče odpust zavrnilo, do odpusta obveznosti sploh ne pride in mora dolžnik obveznosti poplačati tudi po končanem osebnem stečaju. V tem primeru je pravnomočni sklep o končanju postopka osebnega stečaja izvršilni naslov za izterjavo neplačanih priznanih terjatev.

Iz javno dostopnih spletnih objav AJPES v zvezi s primerom, ki je izpostavljen v poslanskem vprašanju, izhaja, da v osebnem stečaju, ki je bil začel 5. 12. 2013 in pravnomočno končan 5. 2. 2016, ni prišlo do odpusta obveznosti. To pomeni, da dolžnikov dolg, kljub dejstvu, da (še) ni bil uspešno izterjan, še vedno obstoji in ga je možno izterjati tudi po pravnomočno končanem osebnem stečaju. Obenem pa tudi ta postopek nazorno kaže na to, da postopek osebnega stečaja sam po sebi še ne predstavlja sistemske napake, temveč so šele v tem postopku zaradi intervencije sodišča in postavitve stečajnega upravitelja kot zakonitega zastopnika stečajnega dolžnika zaznane posledice pred tem sklenjenih pogodbenih razmerij in razpolaganj s premoženjem, ki jih je dolžnik že opravil, in le-te sploh ne bi bile odkrite, če do intervencije s strani sodišča in upravitelja ne bi prišlo. Možnosti zlorab in dotedanje slabe prakse pa je Vlada RS, kot že prej navedeno, skušala v čim večji meri zamejiti z novelo ZFPPIPP-G.